

SINKOVITS PÉTER

A harmadik néző

(RÉSZLET)

Akkor hirtelen eltűnt a végtelenbe hajló tenger kékes csillogása, a hegyek közé kanyarodva sötétült az égbolt, hús, majdnem hideg levegő áramlott be a jármű ablakain, néhány váratlan esőcsepp is legördült a szélvédő amúgy maszatos üvegén, amely még a szentjánoskenyérfás, olajfaligetes, kakukkfüves tájat idézte, meg a magyaltölgyesek sziklás partjait, a csendes öblök mosolyhívását; néptelennek tűnő falvakon haladtak át, kétoldalt elhagyatott, romos épületek, falakból kilógó huzalok, rozsdás villanysparheltre rázuhant elkorhadt gerenda. Az utasok többsége már korábban leszállt, alig néhányan maradtak. A mogorva sofőr konokul csak előre néz, vele beszélgetni kockázatos lenne. Lassan valóban beesteledik, egy kereszteződésnél letértek a főútról: ilyenkor népesülnek be a kikötők, telve a kávézók és az éttermek, lebarnult lányok bőrét csiklandozza a frissen vasalt blúz, ringatózó csónakok koccintanak iránytű nélküli időkbén... Bertold a csomagjait rakosgatja, elköszön, majd szemügyre veszi a kicsinyke tér épületeit. Bolt, kocsma, templom, kiadó szobákat hirdető néhány kőház. Minden egyezik a leírással, tévedésről szó sincs, a homályos megbízatás hieroglif oldalai tovább nem lapozhatóak. De ezt a hiányzó fejezetet mindenképpen le kell zárnia. Ezzel a makacs elszántsággal lépett be a fogadó szinte teljesen üres földszinti sörözőjébe.

– Éjjeli szállást keresnék – fordult rövid bemutatkozás után a pincérnőhöz. – Eligazítana?

– Az emeleten nálunk is akad üres szoba – mondta a nő –, helyezkedjen el, adom a kulcsot, aztán lejöhetne még egy italra.

A keskeny lépcsőkre terített szőnyegen lépdelve gyorsan felért, a kissé gyér világításnál tapasztalhatta, minden rendezett, az ágynemű feszesen sima, a fürdőszobában tiszta törülközők, illatozó szappanok. Elhelyezte csekélyke holmiját, inget és fehérneműt a szekrénybe, a napilapot az olvasólámpa mellé – új helyen mindig kedvét lelte e honfoglalási műveletben: a néhány négyzetméternyi tér otthonossá tételé, a meghittség látszata, amely mégis valamiféle gondosságot feltételez. Az ablakhoz lépett, kinyitni nem merte, a hirtelen felerősödő szélben a hatalmas fák ágai szinte behajoltak; a villámlások fényében kirajzolódott komor előkelőséggel a szemközti hegytető a rádóbált apró, még világító házakkal.

Beleolvasott az újságba, de figyelmének irányítását fokozatosan átvették régi démonai, s tudta, ilyenkor zavar támad az időérzékelésében, a legvégén pedig ismét

csak egykori önmagával találkozik, aki változatlan nyelven társalogna a tegnapi álomokról meg a névtelen szabadság birtoklásáról.

Lesétált.

A különálló, kis kerek pultba kapaszkodva egy középkorú férfi kortyolgatott poharából valami furcsa színű lét.

– Maga először jár itt? – szólította meg a friss jövevényt.

– Gyakran itt is alszik – világosította fel halkán a pincérnő Bertoldot –, s figyelje meg, rövidesen beszélni kezd a háborúról.

A dülöngélő egy pillanatra megmerevedett, majd barátságosan vigyorogni próbált:

– Árkokat ástunk, amikor az ellenség közeledett, máskor meg berontottuk egy templomba, szétlőttünk mindent, sortúz a padoknak is, ide ne üljenek fekete ruhás vén csoroszlyák, a rombolás külön élvezet, érti-e, uram, a házakat meg éjjel gyújtogattuk, látsszanak jobban a lángok, majd meghúztuk ismét a pálinkásüveget, mert azért erő kellett elzavarni az öregeket, rángatták a saroglyát, búcsúztak az állataiktól, simogatták azokat a szőrös csúfságokat, ilyenkor mindig közjük durrantottam, a fenébe ezzel az érzelgősséggel, gyerünk, mert különben benneteket is lekaszabolunk. Aztán most itt vagyok, csekélyke nyugdíjjal, egyedül, érdemeinkről mindenki elfeledkezett...

– Hagya rá – figyelmeztetett a pincérnő –, mindig ez a témája.

A közeli asztalnál fiatalok ültek, borotvált fejű suhancok meg kihívóan túlfestett lányok – nyitva hagyott autójukból bömbölt a folklór. Lehajtották maradék italukat és gyorsan távoztak.

– Szombat lévén a diszkóba igyekeznek – mondta a pincérnő.

Esti szolgálatukat kezdve két rendőr érkezett, a pincérnő eléjük tette megszozott sörüket, váltott velük néhány szót, megnyugtatóan biccentett Bertold irányába, majd leszedte az asztalt a fiatalok után. A rendőrök rövidesen szedelőzködtek, az égzengés egyre közeledett, a teraszon maradt holmit azonnal be kellett hozni, Bertold is segédkezett; a pultos férfi megingott, majd egy székre zuhanva elaludt. A vilálmok már a bejáratnál, a hirtelen eleredt eső – finom csipkehálót fonva az ívlámpák köré – végigsöpört az úttesten.

– Megmondaná, miért vagyok itt?

– Azt magának kell tudnia – fordult lassan a férfi felé a pincérnő. Később megkérdezte: – Maga magyar?

– Igen. Az lennék – válaszolta Bertold egykedvűen.

– Élt itt egy idős magyar nő, de már meghalt – folytatta a pincérnő. – Egyik nap csak megjelent, házat vásárolt. Senkivel sem kommunikált. Időnként leveleket kapott.

– Volt látogatója?

– Soha. Senki.

– A háza merre található?

– Egészen közel. De a halála után azonnal lezárták.

A pincérnő erősebbre kapcsolta a villanymelegítőt, majd helyükre rakta az elmosott poharakat.

– A ház időnként beremeg – mondta aztán.

– Ezt hogyan értsem? – figyelt fel a férfi.

– Beremeg. Rezeg. Pedig mivelénk nincs földrengés. Ilyenkor mintha egy hajlékony árny jelenne meg a felső emeleti ablak függönye mögött, fodros csipkeruhában táncot lejt, akik látták, legalábbis így mesélik, zene szól recsegő rádióból, vagy talán olyan régi, tölcséres lemezjátszó ad ki kaparó-pattogó hangokat. Ami még furcsább, az egyébként barna deszkakerítés színekre vált: sárga, zöld, lila. Néhány percig tart az egész, valaki egyszer fényképezett, de a színek nem jöttek elő.

– Bejuthatnék? – érdeklődött Bertold.

– A rendőrségen érdeklődjön. Ám nem valószínű. Tavaly volt itt egy fiatal lány, rokoni kapcsolatra hivatkozva szintén ezt kérelmezte, de elutasították, talán valamilyen bírósági végzés alapján.

– Hogyan nézett ki?

– Magas, kerekded arcú, mosolygós, hatalmas kalapot viselt.

– A nevére nem emlékszik?

– Nem. Megjegyezhetetlen idegen név volt.

– A kezdőbetűje?

– D vagy G. És legalább három szótagú.

– Akkor most lefekszem – mondta a férfi. – Jó éjt!

A pincérnő egy újabb konyakos üveget emelt le a polcról: – Önmagáról még alig szólt valamit...

– Mi érdekli? – fordult vissza Bertold.

– A szerep például, amit játszik. S hogy jutalom-e a kaland.

Üres poharát a férfi előbbre tolta: – Véleménye szerint megtanulható, hogyan találkozzunk a valódi lényünkkel?

– Én csak kérdezek.

– Úgy gondolom – folytatta Bertold már ismét a bárszékre telepedve –, a szerep a kényelmetlenségek és fáradozások története. Semmittevő évek konok tanúja bizonyíthatja ezt, aki rezzenéstelen arccal figyel, hogyan zuhan ránk szenvedélytelenül a lidérces álom.

– Merthogy szenvedélyes lenne?

Bertold elmosolyodott: – Egy népszerű teszt szerint korábbi életemben harcos voltam. Esetleg bátor és szabadelvű kalóz: egyik kezem a hajókormányon, a másikban egy üveg rum.

– Maga teszteket töltöget?

– Igen. Időnként elszórakoztat. De hogy folytassam: egy másik tesztből az derült ki, hogy a spirituális dalom a Welcome to Paradise! Bevallom, meghallgattam, nos, nem tetszett. Azt viszont vállalom, hogy Janis Joplin a lelki társam. Egy tízes kérdés-

csoportra adott válaszokból pedig megtudtam, miszerint „a szó, mely életedet magába foglalja: szenvedély”.

A pincérnő a pultra könyökölve közelebb hajolt: – Folytassa!

– Természeti jelenségem a szivárvány, lelkem pedig – kozmikus előfutárként – egy olyan időben született, ami még előttünk áll, tehát a távoli jövőben. Két pogány nevem is van: „A kipróbált védelmező” meg „A fényhozó fia”, titkos erőm a gyógyító kéz, könnyedén tüntetem el mások sebeit. Amúgy meg sumer lennék, otthonom Mezopotámiában volt. Misztikus aura vesz körül, ám önmagam számára is rejtélyt képezek – érzelmeim inkább egy hullámvasúthoz hasonlíthatóak. Ugyanakkor nyugodt vagyok és óvatos, udvarias és előzékeny, mindazonáltal rejtőző akaraterőmmel bármikor lángra lobbanthatom azt, amiről már-már azt hittem, rég kialudt.

A pincérnő megragadta a férfi kezét: – Ezek szerint saját arányaihoz képest gyakran zsugorít? De hát merre bujkál?

Bertold hosszasan ringatta konyakos poharát. – Most éppen itt! – mondta végül kelleetlenül.

A nő csalódottan visszalépett: – Csak ennyi?

– Gondolja, hogy megszabadulhatunk attól a lénytől, aki egész eddigi életünkben végigkísért? Vagy maga lenne a harmadik néző?

Az eső lassan elállt, a pultos férfi kitámolygott a teremből. Néhány autó suhant el az épület előtt, apró szemcséket röpítve a víztócsákból. Talán hajnalodott.

– Emlékezetünkben nem bízhatunk, a szó pedig csapda – mondta jóval később Bertold. – Mi persze reménykedünk, hogy minden új város vagy akár egy kis hegyi falu is pezsdítően kibetűzheti a névtelen szabadságot. De a megjelöltnek vélt helyek mindig válságban, ennyit legalább már megtanultam. Ha érdeklí...

– Érdekel!...

– ...elmondhatom még, hogy meggyőződésem szerint mindössze két szabadság létezik: az idő és a gondolat. Az előbbi tőlünk független, de talán mégis: aki ura a maga idejének, az nagyjából már kiváltotta saját szabadságát. A gondolat szintén határtalan. Amely az ösztönös megérzések helyett történetében mégis tanulmányozásra érdemes rendszereket kínál. Ismétlem, két szabadság létezik: az idő és a gondolat.

Kötényét a pincérnő a fogásra akasztotta, lekapcsolta a fényeket, majd várakozóan a férfira pillantott: – És én is szabad vagyok!

Másnap délelőtt Bertold komótosan készülődött, a csomagolást is halasztotta. A bárpultnál egy hajlott hátú pincér csoszogott törlőronggyal a kezében.

– Tegnap egy fiatal nő szolgált ki – fordult hozzá Bertold.

– Ja, a Natasa, az igazgatónk unokahúga. Amikor hazajön, olykor besegít, pusztán kedvtelésből. De már el is utazott, egyetemista Londonban.

Bertold kávéért kért, majd megkérdezte, kapható-e újság valahol a közelben. Az autóbussza csak déltájban indult. Még elsétált a „rezegő” épülethez. Lezárt ablakok, a

bejárati ajtón ormótlan lakat. Egy kisfiú labdázott a közelben. – Nem lakik ott senki – mondta –, a néni már meghalt.

A víztócsák felszáradtak, de az úttest több helyen még nedves volt. A szomszédos ház udvarában valaki ruhát teregetett.

Rövidesen talán Angliába kellene utaznom, gondolta. Szemügyre vette túlhan a hegyorom aprócska házait, amelyek – áttörve a feloszló ködből – élénken idefehérltek. Visszatérve rendelt még egy kávét. Más tennivalója nem akadt. De hosszú idő után először tapasztalta azt a kellemes érzést, hogy most ő van előnyben.

